

Bernal, 5 de juliol de 1983

Estimat Joaquim,

Quan ja desesperava de tenir mai més notícies teves, va arribar la teva lletra. És comprensible que no tinguessis ni esma de respirar després d'empassar-te aqueixa pila de mecanoscrits, amen de totes les teves altres activitats literaries, socials i del quotidiana "penqing blub".

En tot aquest temps, com és natural, s'han anat acumulant una colla de temes. Anem a pams, doncs.

En primer lloc, vull referir-me a l'ofertament que em va fer en Garcia Grau, un vell amic que residia a l'Uruguai fa una pila d'anys i que després s'afinca a Barcelona, es va fer advocat i sempre ha estat vinculat amb alguna o altra de les editorials catalanes. Ara, darrerament, es veu que la cosa va pel costat de la Laia. Segurament recordaras que, quan vaig veure'l a Barcelona, em va dir que li semblava que el nostre llibre epistolar podria desvetllar interes a l'editorial esmentada. Tu em vas dir que eren una mica durs de pelar, a l'hora d'amollar els pistrincs. En aquest lapse, he rebut dues cartes d'aquest minyó i en totes dues insisteix en la qüestió i fins i tot em diu que ja n'ha parlat i que, efectivament, han demostrat interes, sobretot perque ja ets autor de la casa, etc. Ja me'n diras alguna cosa. Si et sembla, potser podries temptejar el terreny. Tu mateix.

Vaig rebre una circular per la qual hom convocava a ~~l'aprovació~~ ^{l'aprovació} dels estatuts de l'Associació de Traductors i Interprets, i a la de correctors, signada per l'Urpinell, del qual ja me n'havies parlat quan et vaig comunicar la inquietud de crear una associació de traductors. Li he escrit a l'adreça que tu m'havies donat per tal d'associar-m'hi i, de passada, li he parlat de la qüestió del llibre de la Rodoreda.

Enllaço, doncs, amb aquest tema. Pel que tu em dius, dedueixo que l'Associació d'Escriptors no s'ha posat pas massa pedres al fetge per aquest motiu. Comprenc que, al costat dels problemes de tota mena que tenim els catalans, potser aquest sembla de poca transcendencia. Això no obstant, jo n'hi atribueixo molta de cara a l'esdevenidor i en relació amb d'altres títols i d'altres autors que, sense cap dubte, un moment o altre seran "descoberts" pels comerciants del llibre i veuran que hi ha peles a fer. Suposo que, per informacions oficioses que m'han arribat, la Sudamericana té una vinculació amb Planeta, i suposo també que per aquesta via

es deu haver portat a terme l'edició de La Plaça del Diamant. Se m'acut que l'edició espanyola d'aquesta novel·la deu ser de l'editorial del senyor Lara, o vaig errat d'osques? Aquest paio, pel que tu dius, i a jutjar per l'eslogan que empra "Planeta és llibre català", si badem gaire s'erigira en el Salvador de les nostres lletres! Sigui com sigui, vol dir que, si aquests manos publiquen llibres en català, és perquè la cosa raja. I també rajara la publicació d'obres catalanes traduïdes i la venda de drets a les editorials argentines, car els surt més barat fer el llibre aquí que no pas importar-lo. De més a més, a la Fira de Francfort de l'any passat, hi van anar els editors catalans amb ganes de vendre drets. O sigui: no crec que el llibre de la Rodoreda sigui la flor que no fa estiu. Per tant, hem d'estar preparats perquè no es repeteixi el que ha passat amb aquest llibre. Aleshores, si l'AELC i la de traductors no poden fer res sobre un fet consumat, poden, sí, fer mullader a la premsa, elevar notes a la Generalitat i posar sobre avís a l'Associació d'Editors Catalans. Si cal, poden recórrer a la justícia. Si volem deixar de ser provincians, ens hem de fer respectar.

A la curta o a la llarga, les valors de la nostra cultura seran apreciades i assoliran difusió més enllà de les nostres fronteres. Un exemple. Aquí, Lluís Llach és un il·lustre desconegut. Ara, sense anar més lluny, diumenge passat, Radio Nacional difongué Verges 50, pel canal de FM estereo i per FA, amb comentaris d'allo més elogiosos per al nostre músic i cantant. No cal dir que l'Obra Cultural Catalana, per conducte de la meva persona, ha enviat una lletra al conductor del programa, tot oferint-li d'altres enregistraments d'en Llach i de tota la colla de cantants que només canten en català. Un altre bon senyal: acaben de reeditar en cassette el disc que Raimon deixa gravat quan el portarem cap aquesta riba fa no sé quants anys.

I ja que parlem de cantants, hem tingut per aquí en Serrat. És una llastima que aquest noi sigui tan pixafreda respecte a la cosa catalana, perquè aquí té un cartell fabulós, el qual, degut a l'actual situació política, encara s'ha magnificat més, i fins i tot ell ha estat "usat" pels mitjans de comunicació. Hi contribuí el fet que la TV i les emissores oficials de radio rebessin ordres de dalt de silenciar adhuc la notícia de la seva arribada i també li fou vedat l'accés a aquests ~~mitjans~~ mitjans. Ara, les radios privades i la premsa no vulguis saber la forrolla que han fet! Però, a part això, el públic l'esperava amb els braços oberts. Has de tenir en compte que un mes abans de la seva arribada, ja s'havien

acabat totes les entrades per als tres recitals que tindrien lloc en un cinema enorme, i als que després donaria al Luna Park, una mena de Price, pero més gran, on hi caben unes quinze mil persones, i on va actuar tota una setmana a ple. La gent s'hi passava tota la nit fent cua per adquirir les entrades. En cada recital, només va cantar una sola cançó en catala: en uns casos, El testament d'Amelia i, en d'altres, Pare. De les declaracions que ha fet, hi ha poques coses rescatables en relació amb el nostre país. Quan li preguntaren si se sentia espanyol o catala, contesta que si això li ho preguntava un espanyol, segurament diria que és catala. Aquesta afirmació només la va reproduir el diari Clarín, tot i haver estat feta en una roda de premsa; els altres, la van silenciar. Abans de marxar digué també: "Raimon es un elemento sin el cual hubiera sido difícil el arranque de la "nova cançó". Fue un hombre realmente muy importante; quizá en este momento no en el mejor estado (!); ha dejado de cantar y ahora está volviendo. Con él muchos de nosotros empezamos a aprender el oficio. La "nova cançó" es algo intransferible de España. (Cagada!) Esto no podría pasar en otro lugar ni en otra época. Hubo otros fenómenos en otros lugares. Tienen su significado, pero ninguno tubo la potencia de la "nova cançó". Digué también: "Aspiro a la absoluta normalidad de cantar en mi idioma catalán. Además, hoy por hoy, está la necesidad de reafirmarlo en la conciencia popular. Cataluña es un país con un 50% de inmigrados, muchos de ellos en primera generación." No sé pas si ningú en aquest país haura entes que volia dir.

De l'afer Oliver-Cendrós ja n'estava assabentat per l'Avui. Desconeixia, pero, que en Cendrós tornés a dedicar-se a l'edició de llibres. Tu saps que, abans de marxar de Barcelona, em va encarregar la traducció de La taronja mecanica per a la Fundació de l'Enciclopedia, que s'ha fet carrec de la Proa. Doncs bé, després em va escriure per dir-me que em posés en contacte directe amb en Joan Carreras de la Fundació i que m'entengués amb ell sobre el particular, el qual, per cert, m'ha confirmat l'encarrec d'aquesta traducció.

Quan ja em pensava que em podia oblidar del "Premi Josep Ma. de Sagarra", un cop passat el dia 20 i no haver rebut cap notícia, vaig rebre una còrular de l'Institut del Teatre per la qual em comunicaven que tots els premis de teatre convocats havien quedat suspesos per tal com esperaven fondre'ls amb els Premis Nacionals de Teatre i Dansa, que convocaran juntament amb la Generalitat, i que, si jo no disposava una altra cosa, la meva traducció quedaria en diposit per participar de la nova convocatòria,

el veredict de la qual esperen donar-lo a conèixer per Nadal. Esperarem, doncs.

Continuem organitzant la conferència sobre els Països Catalans per a la Universitat Nacional de La Plata, que se celebrara, si tot va bé, a l'agost, com a primer pas per la creació del Centre d'Estudis Catalans. Ja te'n tindrè al corrent, car també nosaltres considerem que és una fita important.

He rebut el Borinot i m'hi he divertit molt. Trobo que has sabut fer un bon ús del llenguatge col.loquial i t'ho has manegat amb molta gracia. Un altre llibre que he llegit aquests dies ha estat La cerimònia del adiós de la Simone de Beauvoir (editat per Sudamericana, pero aquest sí que porta el títol en frances i el corresponent nom del traductor), el qual m'ha agradat molt, sobretot la segona part que són unes converses que ella va mantenir amb en Sartre a les acaballes de la vida del filosof. Ah, he rebut el llibre que, sota el títol de Reflexions crítiques sobre la cultura catalana, aplega les conferències que organitza la Generalitat i a les quals, bé que no a totes, vaig poder assistir quan era a Barcelona, de manera que ara estic llegint les que no vaig poder escoltar.

Home, si que em sap greu que no publiqués La primera vegada! Em feia gracia perquè vaig assistir a les discussions previes a la parida, ara avortada. Per cert que, una mica per pudor i una altra mica per tímidesa, no vaig gosar a demanar a cadascun dels de la colla "Ofelia Dracs" algun llibre dedicat de la seva obra, i ara em sap greu, perquè, no sé si t'ho havia dit mai, una de les meves passions és col.leccionar llibres dedicats per llurs autors. A l'únic que li ho vaig demanar va ser en Rendé, pero, és clar, arran de l'entrevista, m'hi vaig veure més amb cor, perquè ens vam tenir més confiança, i practicamente va ser ell qui me'ls va brindar. Un dia, quan estigueu tots reunits, no voldries demanar-los-els en nom meu? Descomptat em Rendé i tu, doncs, restarien: Quim Soler, Quim Monzó, Margarida Aritzeta, Jaume Cabré, Jaume Fuster, Maria Antonia Oliver, Pep Albanell i Isidre Grau. Oi que no me'n deixo cap?

Una altra sol.licitud: un company d'O.C.C. hauria de menester l'adreça d'en Felix Cucurull. La tindreu a l'Associació?

Ja estic entrant a la recta final de la traducció de Fira de vanitats. Només (només!) me'n falten un centenar de pagines. Espero tenir-la enllestida a finals d'agost. I aleshores posaré fil a l'agulla per fer la Taronja.

Cinema. Darrerement hem vist Mefisto. Extraordinaria! I ahir vam anar a veure Mamá cumple cien años d'en Saura. Ens ho vam passar d'allo més bé, i és força suggerent la simbologia referida a Espanya dels darrers anys. Plego, tu! Una forta abraçada